

Recenzije.

Dr. Milan Ivšić: Socijalni duh i lijepa knjiga, Zagreb 1933, preštampano iz Hrvatske Revije, 4 str. 47.

U vrijeme, kad se u Zagrebu židovski nakladnici trude, da u raskošnoj opremi nametnu hrvatskoj čitalačkoj publici u što većem broju djela Miroslava Krležę dolazi Ivšićeva studija o socijalnom duhu u lijepoj knjizi kao glas s drugoga svijeta, kao riječ koja stubokom ruši naziranja, što su stala da se šire u našem narodu. Pod dojmom strujanja individualističkih liberalnih ideja još iz prošlog vijeka, a previranja ekstremnih nazora o radu, kapitalu, sticanju, podjeli i pravičnosti u našem savremenom društvu, naši su mladi pisci izgubili glave, udaljili se od svog naroda i stali da slijepo nasljeđuju svaku ludoriju, što dolazi izvana, samo ako odiše nekim radikalizmom. Mi ne možemo danas uzeti tu modernu literaturu u ruke, a da je ne odložimo s nekim osjećajem sažaljevanja. Sažaljujemo siromahe, koji se ne znaju afirmirati s onim, što je opće ljudsko, vječno, narodno, lijepo i plemenito, nego se puštaju, da ih zanosi vjeter časovitog zanosa, mode, plitkosti i surovosti životnih oblika.

U tu kaotičnu maglu našega domaćeg shvaćanja i neshvaćanja o zadaći umjetnosti unio je dr. Ivšić s gledišta sociologa misli, koje su ispravne, važne, jasno formulisane, otvorene i iskrene. One možda ne će naići na pohvalu sa strane onih, na čiju su adresu upravljene, ali će ih odobriti i pohvaliti svatko, kome je doista na srcu napredak narodni i društveni.

»Kaljužavi verizam« i »literarni boljševizam« naših dana rastrovat će duše naše mladeži, kako se to nažalost već i opaža. Valja mladosti pokazati, da ima rješenja savremenih problema društvenog života i iznad materijalističke ravnoteže; da postoji i za umjetnika jedan zakon, koji ravna i određuje njegovu misiju u narodu. Ona nije i ne može biti čisto umjetnička, ekskluzivistička, nego mora kraj toga biti i socijalnoetička. Antisocijalnih pojava ima u naše dane i previše, njihov se štetni upliv odrazuje u mnogostrukom smjeru. Jedan plemeniti umjetnički zahvat u duše savremenog ljudstva može da izliječi bolesti, koje se već snažno pojavljuju. U našem je dakle nacionalnom interesu, da se i s ove strane opremo pokretu kako naučnog, tako i praktičnog marksizma. Umjetnici hrvatskoga naroda neka budu i njegovi učitelji na putu k preporodu i napretku. Ako budu imali oka i srca za socijalno stanje svog naroda, oni će u jakom stupnju izvršiti svoju misiju.

Izvodi dr. Ivšića su za naše prilike od velike cijene. Upozorujem s toga naše svećenstvo na ovu studiju, kojoj treba pribaviti što širi publicitet i utisnuti je u ruke onim krugovima, koji se lijepom knjigom najviše zanose. Na tim će izvodima oni moći mjeriti pojave s kojima se susreću i nazore, koje im marksistički pisci pružaju. Autorovi nazori su doneseni s poznavanjem stvari i pogledom čovjeka, koji u socijalnim pitanjima ima pravo da govori.

Cijena od 15 din. ukusno opremljenoj knjizi nije nipošto velika, pa je tako pružena mogućnost, da se što više raspacha.

Dr. A. Ž.